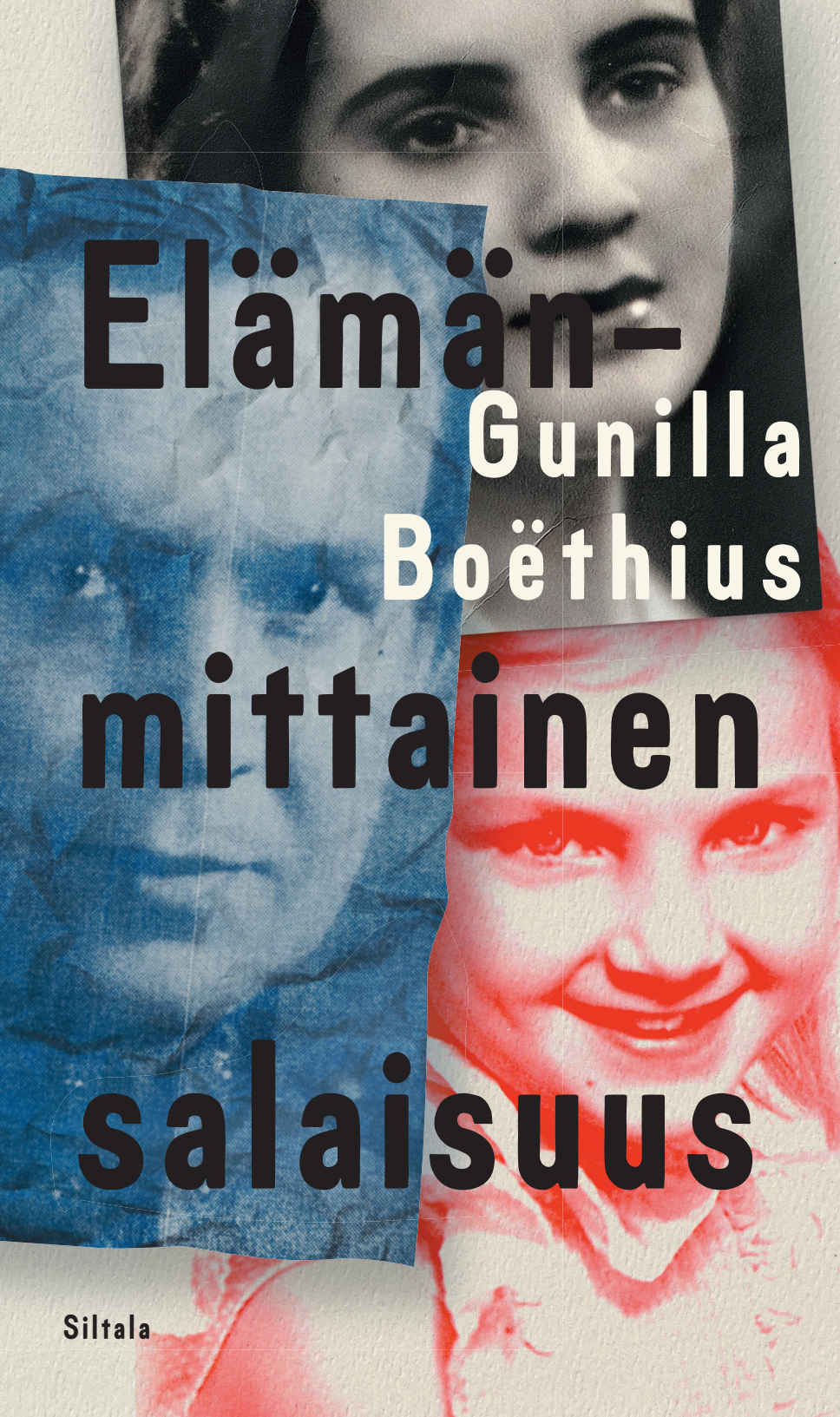

Elämän- Gunilla Boëthius mittainen salaisuus

Siltala

Elämänmittainen salaisuus

Gunilla Boëthius

Elämänmittainen salaisuus

Kustannusosakeyhtiö Siltala
Helsinki

© Gunilla Boëthius 2021
Alkuteos: *En livslång hemlighet*
Suomentanut Veli-Pekka Ketola
ISBN 978-952-388-051-1
Painettu EU:ssa

*Klausille ja Mariannelle
jotka kertoivat totuuden*

Tulos

Eräänä heinäkuun iltana vuonna 2018 istuskelin kahden ystävättäreni kanssa parvekkeella Gröndalissa. Kello lähestyi kymmentä, hämärsi, vastapäisen DN-tornin valot syttyivät. Joimme valkoviiniä ja pidimme hauskaa, tapasimmehan ensimmäistä kertaa pitkään aikaan. Silloin puhelimeni soi. Sydämeni alkoi jyskyttää. Ei! Ei nyt! Nousin ja menin sisälle vastaamaan. Sormeni olivat niin hikiset, että ne lipsuivat näytöllä, mutta olin nähnyt, kuka soitti. En halunnut keskustella, minun ei tarvinnut vastata. Ikkuna oli auki, olisin voinut heittää puhelimen pimenevään yöhön. Silti vastasin.

Toisessa päässä oli ystäväni, sukututkija:

”No niin, nyt minä olen saanut sinun DNA-tuloksesi.”

Aika riensi ja pysähtyi. Hän jatkoi:

”Minä olen pahoillani, mutta...”

Pahoillani?

”DNA-testi osoittaa, että sinä ja siskosi ette ole täyssisaria.”

”Mitä?”

”Teillä on eri isä. Kaikesta päätellen isäsi oli se suomalainen kenraali, kuten ne sukulaiset väittivät, Talvela tai mikä lie.”

Korvissani humisi. Ei voinut pitää paikkaansa, hänen täytyi olla hakoteillä! Minähän muistutin isää! Carl Gustaf Boëthiusta! Minulla jos kellä oli taatusti isä. Olimme kuin kaksi marjaa: samanlaiset ohuet vaa-leat hiukset, samanlaiset pitkät jalat, samanlaiset vaa-leansiniset silmät. Isältä olin perinyt taitoni kirjoittaa, vakavuuteni ja sisäisen voimani. Kuin olisimme solmi-neet sanattoman liiton ollessani neljävuotias. Me kaksi. Hän ja minä. Älköön kukaan riistäkö minulta isääni!

Lopetin puhelun, palasin parvekkeelle ja istuuduin. Ystävättäreni olivat hiljaa ja ihmeissään, mutta en sanonut mitään. Hiljaisuudesta tuli piinallisen pitkä, kuului vain musiikkia alhaalla vedessä kelluvasta veneestä.

Sitten he halusivat tietää. Mutta kun avasin suuni, kurkku oli tukossa, ääntäkään ei kuulunut. Tämähän on naurettavaa, hekotin, nielaisin ja kerroin tapahtu-neesta kuin se olisi hauska juttu: DNA-testin mukaan isäni ei ollut oikea isäni, vaan isäni oli suomalainen kenraali... Äiti oli ollut hänen sihteerinsä...

He eivät ymmärtäneet mitään, mutta keskeyttivät hekotukseni ja alkoivat laskea leikkiä tapahtuneesta.

”Sinun äitisi ei kai tiennyt kovin tarkkaan, kuka sinun isäsi oli.”

Jäättävä varmuus tarttui minuun: hän tiesi!

He vitsailivat mystisellä kenraalilla: ”Varmasti oikea naistenmies, monta lasta siellä täällä!”

Kuinka he kehtasivat?

”Mikä sai nuo sukulaiset tulemaan Suomesta ja avaamaan suunsa? Hehän olisivat voineet pysyä hiljaa.”

”Miksi te pidätte noin suurta meteliä?” halusin huu-
taa heille. ”Onko minun elämäni yhteistä omaisuutta,
luuletteko te, että teidän sanoistanne on lohtua?”

Halusin kotiin, hyvästelin pikaisesti ja riensin
kesäyöhön, menin kolisevalla junalla Gullmarsplanille
ja jatkoin maanalaisella kohti Skanstullia. Mieheni
oli kotona, mutta asunto tuntui merkillisen vieraalta,
kuin se olisi ollut toisessa ulottuvuudessa. Minä en
ollut minä. Kuka minä sitten olin? Mikä tekee ihmi-
sestä ihmisen? Biologia, muistot, elämäkokemukset.
Mutta jos niin paljon oli ollut valhetta... En tiennyt
enää mitään.

Vieraat

Eräänä toukokuun iltapäivänä runsaat kaksi kuukautta aikaisemmin istuin Odengatanin konditoria Ritornossa mukillinen kuumaa kahvia edessäni. Vastapäätä istui siskoni Maria-Pia. Häneltä oli keväällä tullut Suomen sisällissodasta vuonna 1918 kertova kirja *Vitt och rött. Billies första krig*.

Lukijat ottivat jälkeenpäin yhteyttä siskooni ja esittivät usein täydentäviä huomautuksia ja kertoivat muistoistaan. Mutta nyt jotkut kenraali Talvelan sukulaiset Suomesta olivat ottaneet yhteyttä. Talvela oli kuuluisa sotasankari, jonka sihteerinä äiti oli ollut sodan aikana. Sukulaiset olivat jopa matkustaneet tänne pelkästään saadakseen puhua siskoni kanssa. Miksi se oli niin tärkeää? He tuskin voivat tietää, että äidillä ja kenraalilla oli ollut suhde talvisodan aikana vuonna 1939. Äiti oli kertonut siitä kaikessa hiljaisuudessa ja ainoastaan meille. Mutta siitä oli loputoman kauan. Mitä he oikein tahtoivat?

Maria-Pia työnsi kahvimukin kauemmas, istui hetken aikaa vaiti ja vastasi:

”Siinä on kysymys sinusta.”

Minustako? Käsittämätöntä.

”He väittävät, että sinä olet Talvelan tytär.”

Purskahdin nauruun. Miten joku saattoi väittää,

ettei isäni ollutkaan isäni? Viimeksi eilen, harjatessani hampaitani, kohtasin peilissä isän katseen, joka huomasi pussit silmien alla ja muuta. Hei isä!

Muistin senkin, kun isä teki kuolemaa Danderydin sairaalassa ja istuin joka päivä hänen vuoteensa vierellä ja kielsin silmät kyynelissä häntä kuolemasta. Miten voisin tulla toimeen ilman häntä, elämäni tukirankaa? Hän kuoli mutta ei hylännyt minua, hän oli edelleen minussa. Älkää yrittäkö viedä häntä pois!

Siskoni otti puhelimen esiin ja haki Wikipediasta kenraali Paavo Talvelan valokuvan. Tiirailimme mustavalkoista kuvaa: noin 40-vuotias mies, äkäinen ja itsepäinen ilme, pyöreät kasvot, jämerä nenä ja pieni leuka.

”Teillä on samanlainen leuka”, Maria-Pia sanoi. Napsautin omaa puhelintani, otin esille valokuvan oikeasta isästäni, Carl Gustaf Boëthiuksesta, ja asetin valokuvat vierekkäin. Minulle tuli jääkylmä olo. Tajusin äkkiä ettei CG:n kasvoissa ja omissani ollut mitään yhteistä: hänen kasvonsa olivat pitkänomaiset, nenä hieman kaareva ja katse lempeä. Minä kun olin aina tuntenut itseni hänen kaltaisekseen! Talvela tuijotti minua edelleen. Ohuet, epämääräisen väriset hiukset. Niin kuin minulla? CG tapasi väistää, suunnata katseensa kaukaisuuteen. Talvela taas tuijotti kiinteästi, säilytti, otti komennon heti ensisilmäyksellä.

Ei voinut olla totta. Muistelin koko Boëthiuksen sukua, 1500-luvun Taalainmaan pappeja, joista säteili nuhteettomuutta ja luontaista arvovaltaa. Koko varmuuteni oli peräisin sieltä. Ilman heitä ja ilman isää jäi jäljelle vain äidin kertoma verinen historia Suomen

lukuisista sodista. Pitäisikö siihen lisätä suomalainen kenraali, jolla oli hänelläkin verta käsissään? Minulle täytyisi jäää jotain varmaa.

Tuolla hetkellä Ruotsi sai kiistatonta hohdetta: vakuutuskassa, valtion rautatiet, kunnanvaltuusto, pyörätiet, Flen.

Uskoakseni olin selvinnyt aika hyvin, vaikka suomalainen äitini oli joutunut kokemaan sodan. Se oli kuitenkin ruotsalaisen isäni ja minun välisten vahvojen siteiden ansiota. Niitä ei kukaan saisi viedä minulta.

Odutus

Ensimmäisinä päivinä konditoria Ritornon jälkeen tarkastelin asioita kauempaa, kuittasin väitteet naurulla ja sain tukea mieheltäni Periltä: Mokomaa roska-puhetta, sinähän olet kuin isäsi! Ei kannata ottaa tuollaisia huhuja vakavasti ja kokeilla typeriä DNA-testejä.

Mutta entä jos se olikin totta? Epäily hiipi mieleeni. Aloin tuntea itseni *Isä*-näytelmän ratsumestariksi: vaikka sata perusteluani kumosivat epäilyn, se tuli aina takaisin. Olisiko äiti voinut olla niin julkea? Pettää isääni tekemällä lapsen toisen miehen kanssa, juuri ennen vihkimistä? Ei, niin sanomattoman röyhkeä hän ei voinut olla.

Unettomina öinä pyörin vuoteessa ja tein luettelon kaikista CG:n ja minun yhtäläisyyksistä, siitä tuli vakuuttavan pitkä. Kunnes nousin aamulla ylös ja näin kylpyhuoneen peilissä suomalaisen kenraalin naaman. Tuijotin kiukuissani takaisin ja muistutin silloin entistä enemmän tuota kamalaa tyyppiä. Äkkiä mieleeni tuli, millaisia nimiä äidillä oli tapana käyttää minusta pienenä: Haukansilmä. Pöllönsilmä. Äidin mielestä minulla oli läpitunkeva katse. Ihan kuin Talvelalla Wikipedian valokuvassa.

Toivoin CG:n tulevan puolustamaan minua, kun hänen isyytensä asetettiin kyseenalaiseksi. Mutta hän

oli vaiti, kannatti olla kuollut, maata haudassa Lidin­gön hautausmaalla tarvitsematta puuttua asiaan. Ymmärsin yhä paremmin, että minun itseni täytyi tehdä jotain.

Mutta mitä? Olin kaikkein vähiten halukas otta­maan yhteyttä Talvelan sukulaisiin, jotka olivat tul­leet Ruotsiin karmea viesti mukanaan. Mitä teke­mistä heillä täällä oli? Ja mitä he tarkoittivat siskoni tapaamisella? Kysehän oli minusta! Täytyisikö minun sittenkin tehdä DNA-testi? Kuin olisin joku rikolli­nen? Ei, ei ikinä.

Kesällä 2018 tuli lämmintä jo toukokuussa, ja sitä jatkui pitkälle elokuuhun. Ei ainoatakaan vesipisa­raa. Aurinko paistoi yhä kuumemmin. Päivät menivät jotenkin, mutta öisin makasin sängyssä ja kääntyilin kyljeltä toiselle. Jos kerran Talvela piti minua tyttä­renään, hänellä kai täytyi olla syynsä siihen. Muistin kyllä äidin kertoneen, että he olivat olleet yhdessä lähellä talvisodan 1939 rintamaa. Tilanne oli ollut niin epätoivoinen, olisimme saattaneet kuolla milloin tahansa, äiti oli sanonut.

Mutta olen syntynyt viisi vuotta myöhemmin, 9. kesäkuuta 1945. Olisiko heidän suhteensa voinut jat­kaa? Miten muuten huhu olisi saanut alkunsa? Kuka oli kertonut?

Annoin periksi. Lähetin sähköpostia niille kah­delle, jotka olivat tulleet Suomesta tänne älytön väite mukanaan. Sitten tilasin Yhdysvalloista DNA-testin. Yrityksen nimi oli *Family Finder*, aivan kuin olisin orpolapsi etsimässä äitiä ja isää. Siltä minusta täsmäl­leen tuntui. Mistä olin kotoisin?

Ota rauhallisesti!

Kesä 2018 ei tuntunut loppuvan koskaan. Lehdet kellastuivat ennen aikojaan, nurmikot kuivuivat, kun ei satanut pisaraakaan. Olin lähettänyt näytteen DNA-testaukseen, odotin tulosta, häilyin epätietoisena sinne tänne. Kunnes eräänä päivänä kyllästyin. Jos minulla oli eri isä, entä sitten? Olinhan kokenut ja rakastanut sitä isää, joka oli ollut luonani alusta asti. Läheistä yhteyttämme päivästä, jona synnyin, hänen kuolemaansa 4. lokakuuta 2001 ei voisi kukaan ottaa pois. Tunsin onnea heti ajatellessani häntä.

Muuttaisiko oikeastaan jokin uusi tieto arkipäivääni? Ei varmasti. Noudattaisin edelleen samoja aamurutiineja Per keittiössä minua vastapäätä, kaataisin kesällä kahvia termoskannuun ja veisin sen laiturillemme Årstavikenissä. Istuisin siellä auringonpaah-teessa, tekisin pitkän uintiretken, kunnes näkisin taas haikaran, joka seisoi liikkumattomana läheisellä saarella päivä toisensa jälkeen. Mikään tuosta ei muuttuisi, oli DNA-tulos mikä tahansa, mutta tulisin näkemään muistoni uudenaikaisina.

Nykyisyys, menneisyys ja tulevaisuus saattaisivat muuttua, jos saisin äidistä toisenlaisen käsityksen. Sitä en halunnut. Olimmehan saavuttaneet jon-

kinlaisen sovinnon ja tasapainon hänen kuollessaan vuonna 2002.

Entä jos esiin tulisi monia uusia seikkoja? Olisiko äiti huijannut minua koko elämänsä? Voisiko kaikki välillämme perustua valheeseen? Ei, minun täytyisi luottaa kohtaloon, luottaa häneen, luottaa siihen, että tuleva DNA-tulos osoittaisi kaiken olevan kunnossa. Itsevarmana ostin pullon samppanjaa ja laitoin sen jääkaappiin. Isä, rakastan sinua! Kohta voimme juhlia sinua ja minua!

Jos tulos ei vastaa odotuksia, otetaan pienet hautajaisten kunniaksi, Per ehdotti. Tuntui helpolta laskea leikkiä. Mikään ei pilaisi elämääni, olivatpa nuo miehet ja äiti tehneet mitä vain syyskuussa 1944. Elin tässä ja nyt, ja joka aamu heräsimme upeaan kesäaurinkoon. Tajusin, kuinka paljon turvaa minulla oli ympärilläni: perhe, ystävät, koti. Olin lyhyesti sanoen hyväosainen.

Kun pidimme aikaista kahvitaukoa laiturilla, muuttamalla, minua selvästi vanhemmalla naisella oli tapana tupsahtaa paikalle. He pukivat uima-asut ylleen iloisesti tirskahtellen. Kuulin heidän juttelevan kokemisestaan näyttelyistä ja näkemistään tv-ohjelmista. Sitten he laskeutuivat varovasti portaita ja uivat vähän aikaa lumpeenlehtien seassa. Tunsin erään heistä: 92-vuotias kääntäjä, suomenruotsalainen, ihan kuin äiti. Olin haastatellut häntä kerran. Eräänä päivänä hän tunnisti minut. Aloimme jutella. Tunsin melkein kateutta: olisi hienoa olla 92-vuotiaana hänen kaltaisensa! Hänellä ja muilla oli varmasti monia vaivoja, mutta niistä he eivät koskaan puhuneet.

**” Minä en olekaan minä.
Kuka minä olen? Miten
ihminen muotoutuu?
Biologiasta, muistoista,
elämänhistoriasta.
Mutta jos niin paljon tästä
kaikesta onkin ollut valetta...
En tiedä enää mistään mitään.”**

73-vuotiaana tukholmalaisen Gunilla Boëthiuksen elämä järkkyy. DNA-testi osoittaa vääjäämättä, että Carl Gustaf Boëthius, tunnettu ruotsalainen kansanvalistaja ja yhteiskunnallinen keskustelija, ei olekaan hänen isänsä, vaan biologiseksi isäksi osoittautuu kiistelty suomalainen kenraali Paavo Talvela.

Elämänmittainen salaisuus on

Gunilla Boëthiuksen riipaiseva kertomus edesmenneistä vanhemmistaan ja tilinteko heidän salaisuuksistaan. Kirja kertoo vaikuttavasti elämänvalheesta, emotionaalisesta kriisistä ja yrityksestä sovitukseseen.

ISBN 978-952-388-051-1

KL 99.1

